

УДК:

DOI: [10.52754/16948661_2025_1\(6\)_5](https://doi.org/10.52754/16948661_2025_1(6)_5)

**АДМИНИСТРАТИВДИК ЖАЗА МАМЛЕКЕТТИК МАЖБУРЛОО ЧАРАСЫ
КАТАРЫ**

**АДМИНИСТРАТИВНОЕ НАКАЗАНИЕ КАК МЕРА ГОСУДАРСТВЕННОГО
ПРИНУДИТЕЛЬНОГО ДЕЙСТВИЯ**

ADMINISTRATIVE PUNISHMENT AS A MEASURE OF STATE COERCIVE ACTION

Бакирова Шырманхан Максытовна

Бакирова Шырманхан Максытовна
Shirmanhan Maksytovna Bakirova

ю.н.к., доцент, Ош мамлекеттик университети

к.ю.н., доцент, Ошский государственный университет
Candidate of Law Science. Assistant Professor, Osh State University

Кенжекул кызы Мээркан

Кенжекул кызы Мээркан
Meerkan Kengekyl kyzy

магистрант, Ош мамлекеттик университети

магистрант, Ошский государственный университет
Master's Student, Osh State University

Токторбаев Арслан Мирланович

Токторбаев Арслан Мирланович
Toktorbaev Arslan Mirlanovich

магистрант, Ош мамлекеттик университети

магистрант, Ошский государственный университет
Master's Student, Osh State University

АДМИНИСТРАТИВДИК ЖАЗА МАМЛЕКЕТТИК МАЖБУРЛОО ЧАРАСЫ КАТАРЫ

Аннотация

Маанилүүлүк. Бул илимий макалада мамлекеттик мажбурлоо чарасы катары административдик жазалоонун укуктук аспекти каралат. Макада административдик жазаларды административдик укуктун негизги институттарынын бири катары карайт. Бул берененин актуалдуулугу администрациялык жаза чаралары администрациялык жоопкерчиликти ишке ашыруунун бир түрү болуп саналаарында жана укук бузуучуларды администрациялык жоопкерчиликке тартуунун натыйжалуулугу алардын натыйжалуулугунан көз каранды экендигинде турат. Бул макаланын максаты - административдик жазалардын институтун деталдуу изилдөө жана аларды колдонуу менен байланышкан көйгөйлөрдү аныктоо. Милдеттери болуп «Административдик жаза» түшүнүгүн аныктоо, административдик жазанын маңызын аныктоо, административдик жазаларды классификациялоонун критерийлерин аныктоо, административдик жазаларды эң олуттуу критерийлер боюнча классификациялоо жана административдик жазаны колдонуудагы көйгөйлөрдү аныктоо эсептелет.

Ачкыч сөздөр: административдик укук, мамлекеттик мажбурлоо, укук бузуу, жоопкерчилик, административдик жаза институту, административдик жазалардын классификациясы

Административное наказание как мера государственного принудительного действия

Аннотация

В данной научной статье рассматриваются правовые аспекты административного взыскания как меры государственного принуждения. В ней изучены административные наказания как один из ключевых институтов административного права. Актуальность статьи заключается в том, что административные наказания представляют собой форму реализации административной ответственности и от их эффективности зависит эффективность привлечения правонарушителей к административной ответственности. Целью данной статьи является детальное изучение института административных наказаний и выявление проблем, связанных с их применением. Задачи: определить понятие «административное наказание», выявить сущность административного наказания, выявить критерии классификации административных наказаний, дать классификацию административных наказаний по наиболее значимому критерию и выявить проблемы применения административных наказаний.

Ключевые слова: административное право, государственное принуждение, правонарушение, ответственность, институт административного наказания, классификация административных наказаний.

Administrative punishment as a measure of state coercive action

Abstract

Relevance. This scientific article explores administrative penalties' legal nature and significance as a form of state coercion. Administrative penalties are examined as a fundamental institution within the system of administrative law. The study's relevance stems from the fact that administrative penalties serve as a key mechanism for enforcing administrative responsibility, and the overall effectiveness of holding individuals accountable largely depends on their proper application. The main objective of the article is to provide a comprehensive analysis of the institution of administrative penalties and to identify the challenges associated with their practical implementation. The specific goals include defining the "administrative penalty" concept, revealing its legal nature and functions, determining classification criteria, developing a classification based on the most significant criterion, and highlighting key issues in enforcing administrative penalties.

Keywords: Administrative law, state coercion, offense, responsibility, institution of administrative punishment, classification of administrative punishments

Киришүү

Актуалдуулугу. Укук бузууларга каршы күрөшүүнүн укуктук ыкмаларынын ичинен административдик ыкмалар, ошондой эле анын ичинде административдик укук бузууларды жасаган адамдарды административдик жоопкерчиликке тартуу негизги орунду ээлейт. Узак убакыттан бери укук бузууларга каршы күрөштө административдик жоопкерчиликтин ролу акырындык менен жогорулап, учурда бул көрүнүш дагы деле өсүүдө. Учурда административдик укук бузуулардын көптөгөн түрлөрүн иш жүзүндө колдонуу көбөйдү. Ошондой эле көптөгөн мыйзам бузуулар үчүн санкциялар оор болуп, көбөйө баштады. Укук бузган адамдар административдик жазага тартылышы мүмкүн болгон аракеттердин тизмеси бир топ кеңейтилди. Биринчиден, бул мурда таптакыр административдик укук бузуулар катары каралбаган аракеттер үчүн администрациялык жоопкерчиликти белгилөө жолу менен болот.

Администрациялык укук бузуулардын санын кеңейтүү, ошондой эле мурда кылмыш катары, дисциплинардык укук бузуулар же жарандык-укук бузуу катары таанылган укук бузуулар үчүн административдик жоопкерчиликти киргизүү жолу менен ишке ашат. Жогоруда айтылгандардан төмөнкү маанилүү тыянакты чыгарса болот: административдик укук бузуулар жарандардын жана юридикалык жактардын негизги турмуштук таламдарына жана керектөөлөрүнө түздөн-түз таасирин тийгизет, анткени алар жашоонун жана башкаруунун бардык чөйрөлөрүндө эч кандай чектөөсүз көрүнүшкө ээ болот. Арийне, башка факторлорду жана шарттарды эске алуу менен жогоруда аталган көрүнүштөр административдик укук бузуулар жөнүндө кодексти кайра иштеп чыгуусун аныктаган негизги себептер болуп саналат.

Бул илимий макаланын изилдөө объектиси болуп жарандардын укуктарын жана эркиндиктерин, ошондой эле мамлекеттин эң маанилүү кызыкчылыктарын коргоону күчөтүүнүн болгон мүмкүнчүлүктөрүнүн жана перспективаларынын көз карашынан алганда административдик жазаларды колдонуу чөйрөсүндөгү ченемдик укуктук база, укук колдонуу практикасы эсептелет.

Административдик жазалар административдик мажбурлоо чараларынын бир түрү болуп саналат жана аларга тиешелүү болгон бардык мүнөздөмөлөргө ээ. Бул алардын өзүнчө жана жалпы катары диалектикалык байланышын көрсөтөт, бирок ар бир жалпы болжолдуу гана бардык өзүнчө предметтерди камтыйт, ар бир өзүнчө нерселер жалпыга толук кошула албайт. Жазанын укуктук табиятын түшүнүү үчүн алардын башка мажбурлоо чаралары менен жалпылыгын айтуу жетишсиз; алардын өзгөчөлүктөрүн, максатын жана мажбурлоо чараларынын тутумундагы ордун аныктоо зарыл.

Административдик жазалардын өзгөчөлүктөрү:

1. Бул жасалган укук бузууга карата мамлекеттин аракети, башкача айтканда, административдик жаза укук бузуу жасалгандан кийин гана колдонулат.
2. Жаза компетенттүү жактар тарабынан атайын жеке башкаруу актысын (токтом, чечим) кабыл алуунун негизинде колдонулат.

3. Администрациялык жоопкерчилик иш жүзүндө администрациялык жаза чаралары аркылуу ишке ашырылат.
4. Административдик жазалар жалпысынан укук бузууларды жазалоого, тарбиялоого жана алдын алууга багытталган.
5. Мамлекет жазаларды колдонууну өзгөчө кылдаттык менен жөнгө салат.
6. Администрациялык жазаны колдонууга ыйгарым укук берилген кызмат адамдарынын чөйрөсү администрациялык мажбурлоонун башка чараларын колдонууга мыйзам тарабынан ыйгарым укук берилген субъекттердин чөйрөсүнө караганда алда канча тар.
7. Бул чаралардын мамлекеттик-мажбурлоо мүнөзү администрациялык жаза чаралары аркылуу мамлекет укук бузуучуну ал кааласа да, каалабаса да, анын жеке же мүлктүк укуктарынын белгилүү бир чектөөлөрүн аткаруугу мажбурлоосунан көрүнөт.

Административдик жазалардын максаты административдик алдын алуу чараларынан жана административдик бөгөт коюу чараларынан бир аз башкача. Эгерде администрациялык алдын алуу чаралары укук бузуунун алдын алууга жана зыяндуу кесепеттерге жол бербөөгө багытталган болсо, анда жүрүм-туруму ченемден олуттуу четтеген адамдын аң-сезимине белгилүү бир таасир көрсөтүү зарыл болгондо администрациялык жаза колдонулат. Администрациялык жазаны дайындоо анын максаттары менен аныкталууга тийиш.

Белгилей кетсек, административдик жазалоонун максаттары Кыргыз Республикасынын Администрациялык укук бузуулар жөнүндө кодексинин 28-беренесинде бекитилген[3]. Кыргыз Республикасынын Администрациялык укук бузуулар жөнүндө кодексинин 28-беренесине ылайык администрациялык жаза жоопкерчилик чарасы болуп саналат жана төмөнкү максаттарда колдонулат:

1. Укук бузган адамды мыйзамдын духунда тарбиялоо.
2. Укук бузуучунун тарабынан да, башка адамдар тарабынан да жаңы укук бузууларды жасоонун алдын алуу.

Ошентип, жаза чараларын колдонуу кылмышкерди мыйзамдын духунда тарбиялоого багытталган. Жаза чарасы анын аң-сезимине таасир этүүчү каражат болуп саналат. Тарбиянын негизги милдети – жазалоо аркылуу адамдын өз милдеттерин ыктыярдуу жана аң-сезимдүү аткаруусуна түрткү берүүчү көндүмдөрдү калыптандыруу. Административдик жаза чаралары менен байланышкан чектөө, албетте, тарбиялык таасирин тийгизет. Укук бузуучуларды тарбиялоо административдик жазалоонун дагы бир максаты менен - укук бузуулардын алдын алуу (укук бузуучулар тарабынан гана эмес, башка адамдар тарабынан да) менен тыгыз байланышкан. Жеке эскертүүнүн максаты - кылмышкерлерге таасир этүү.

Административдик жазалар, укук бузуучунун жаңы укук бузууларды жасоо жөндөмдүүлүгүн жана каалоосун, коомдон обочолонуу даражасына чейин олуттуу чектеген,

укуктан ажыратуунун ар кандай формаларын камтыйт. Бул жараянда административдик жазаны аткарууга жооптуу органдарга жана кызмат адамдарына өзгөчө роль таандык.

Эгерде административдик жаза ак ниеттүүлүк менен аткарылбаса, анда ал укук бузууларды кайталап жасоого мүмкүнчүлүк берет. Ал эми профилактикалык калыбына келтирүү мүмкүнчүлүктөрү кенен.

Көптөгөн административдик укук бузуулар кылмыштарга айланып кетиши мүмкүн, ошондуктан профилактикалык чараларды өз убагында колдонуу оор укук бузуулардын алдын алуунун натыйжалуу каражаты болуп саналат. Укук коргоо органдарынын кызматкерлери кылмыштын кайталанышынын себептерин кылдат изилдеп, ошондой эле кылмышкердин инсандыгын изилдеп чыгышы керек, бул аларга профилактикалык калыбына келтирүү ыкмаларын натыйжалуу пайдаланууга мүмкүндүк берет. Башка адамдарга жалпы эскертүү белгилүү бир жосун үчүн жазалоочу мыйзам актысын жарыялоодо жүзөгө ашырылат. Административдик жазалардын күтүлбөгөндүгү белгилүү роль ойнойт. Жалпы профилактиканын максаты чаралардын иш жүзүндө аткарылышы менен камсыз кылынат.

Ошентип, административдик жаза - бул укук бузуучуну белгилүү бир укуктардан, жеңилдиктерден мажбурлоо менен ажыратуу жана тарбиялоо максатында ага атайын «айыптык» милдеттерди жүктөө деп айтууга болот. Административдик жазалар эреже бузуучуга моралдык таасир көрсөтүү менен билдирилет. Кээ бир административдик жазалар моралдык айыптоону, материалдык таасирди жана укук бузуучунун укуктарын убактылуу чектөөнү, мисалы, өзгөчө укуктардан ажыратуу же түзөтүү жумуштарын камтыйт [1]. Администрациялык жаза чаралары аларды колдонуунун жалпы мүнөзү, негиздери жана максаттары, алардын бири-бирин алмаштыруу мүмкүнчүлүгү менен аныкталуучу ырааттуу тутумду түзөт. Администрациялык укук бузуулар үчүн жазанын төмөнкү түрлөрү колдонулушу мүмкүн:

- 1) эскертүү;
- 2) айып;
- 3) кызмат адамын ээлеген кызматынан четтетүү;
- 4) иштин айрым түрлөрү менен алектенүүгө лицензияны (уруксатты) жокко чыгаруу;
- 5) жаранга берилген өзгөчө укуктан (транспорт каражаттарын башкаруу укугунан, аңчылык кылуу укугунан, ок атуучу куралды сактоо укугунан, радиоэлектрондук жабдууларды же жогорку жыштыктагы түзүлүштөрдү башкаруу укугунан ж.б.) ажыратуу;
- 6) жол кыймылынын эрежелерин билүүсүн текшерүү;
- 7) иштин белгилүү бир түрүн токтотуу, объекти баштапкы абалына келтирүү, объекти же анын бир бөлүгүн бузуу (демонтаждоо);

- 8) администрациялык укук бузууну жасоонун куралы же түздөн-түз объектиси болгон предметти конфискациялоо;
- 9) администрациялык камакка алуу;
- 10) чет өлкөлүк жарандарды жана жарандыгы жок адамдарды Кыргыз Республикасынын чегинен чыгаруу;
- 11) чет өлкөлүк жарандардын жана жарандыгы жок адамдардын Кыргыз Республикасында болуу мөөнөтүн кыскартуу;
- 12) бажылык укук бузуулардын тике объектиси болуп саналган товарлардын жана транспорт каражаттарынын, бажылык укук бузуулардын тике объектиси болуп саналган буюмдарды жашыруу менен Кыргыз Республикасынын бажы чегарасы аркылуу өткөрүү үчүн пайдаланылган атайын жасалган жашынуучу жайлары бар товарлардын жана транспорт каражаттарынын наркын өндүрүү. Бажы эрежелерин бузуунун түздөн-түз объектиси болуп саналган буюмдарды жашыруу менен Кыргыз Республикасынын бажы чегарасы аркылуу өткөрүү үчүн пайдаланылса, тартип бузуу табылган күндөгү мындай товарлардын жана транспорт каражаттарынын рыноктук баасынан пайыз катары акчалай сумманы өндүрүүдөн турат жана кошумча айып катары колдонулат;
- 13) коомдук жумуштарга тартуу.

Административдик жазалар негизги жана кошумча болуп бөлүнөт. Эскертүү, айып салуу жана административдик камакка алуу негизги жаза катары гана белгиленет жана колдонулат. Жарандардын өзгөчө укуктарынан ажыратуу, иштин айрым түрлөрү менен алектенүүгө лицензияларды (уруксаттарды) жокко чыгаруу; иштин белгилүү бир түрүн токтотуу, объектти баштапкы абалына келтирүү, объектти же анын бир бөлүгүн бузуу (демонтаждоо); кызмат адамын ээлеген кызматынан четтетүү, чет өлкөлүк жарандардын болуу мөөнөтүн кыскартуу, ошондой эле чет өлкөлүк жарандарды жана жарандыгы жок адамдарды Кыргыз Республикасынын чегинен чыгаруу; коомдук ишке тартуу негизги жана кошумча административдик жаза катары белгилениши жана колдонулушу мүмкүн. Администрациялык укук бузуунун куралы же түздөн-түз объектиси болгон буюмдарды конфискациялоо, жол кыймылынын эрежелерин билүүсүн текшерүү кошумча администрациялык жаза катары гана белгиленет жана колдонулат. Бир администрациялык укук бузуу үчүн негизги же негизги жана кошумча административдик жаза Кыргыз Республикасынын Администрациялык укук бузуулар жөнүндө кодексин колдонуудагы 28-беренесинин санкциясында көрсөтүлгөндөрдүн ичинен колдонулушу мүмкүн [3].

Эскертүү -жасалган административдик укук бузууну мамлекет тарабынан расмий айыптоодон жана жеке же юридикалык жакка укукка каршы жүрүм-турумга жол берилбестиги жөнүндө эскертүүдөн турат

Административдик жаза катары эскертүү жазуу жүзүндө берилет.

Эскертүү бардык башка негизги администрациялык жаза чаралары сыяктуу эле юридикалык кесепеттерге алып келет, атап айтканда, тиешелүү кесепеттерге алып келүүчү укук бузуунун кайталангандыгын аныктоо үчүн маанилүү болушу мүмкүн.

Айып - административдик укук бузууга күнөөлүү адамга сот же ыйгарым укуктуу орган тарабынан салынуучу мамлекеттин пайдасына акчалай жаза. Бул административдик укук бузуулардын дээрлик бардык түрлөрү үчүн каралган эң кеңири таралган жаза. Товарлардын жана транспорт каражаттарынын наркынан пайыз катары эсептелген туум түрүндөгү айып салууда, -бул буюмдардын наркы деп укук бузуу аныкталган күндөгү алардын рыноктук баасы түшүнүлөт. Жарандарга салынуучу айыптардын төмөнкү жана жогорку чеги эң аз айлык акынын 0,1ден 20га чейин; кызмат адамдары үчүн - 100дөн 1000ге чейин болот.

Аткарылган иштин наркынан кармап калуу түрүндөгү айыптын максималдуу өлчөмү 20 пайыздан ашпоого тийиш - Кыргыз Республикасынын Администрациялык укук бузуулар жөнүндө кодексинин 31-беренеси[3].

Кызмат адамын кызматтан четтетүү. Мыйзамдардын, Президенттин жарлыктарынын, Кыргыз Республикасынын Министирлер Кабинетинин жана Жогорку Кеңешинин токтомдорунун талаптарын аткарган, жарандарга, юридикалык жактарга жана мамлекетке зыян келтирген кызмат адамы ээлеген кызматынан четтетилиши мүмкүн. Кыргыз Республикасынын укук бузуулар жөнүндө кодексинин 573-беренесине ылайык, кызмат адамын ээлеген кызматынан бошотуу жөнүндө чечим сот тарабынан кабыл алынат, анын негизинде компетенттүү жогору турган орган күнөөлүү кызмат адамын чечим чыгарылган күндөн тартып алты айдын ичинде четтете алат[4].

Иштин белгилүү бир түрү менен алектенүүгө лицензиядан (уруксаттан) ажыратуу. Бул жаза адамга уруксаттын негизинде берилген укукту ишке ашыруу тартибин системалуу түрдө бузгандыгы үчүн колдонулат. Мындай жазанын эң аз мөөнөтү үч ай, эң көп мөөнөтү үч жыл.

Жаранга берилген өзгөчө укуктан ажыратуу. Өзгөчө укуктарды пайдалануу тартибин одоно же системалык түрдө бузгандыгы үчүн, мисалы, транспорт каражатын башкаруу укугу, аңчылыкка же балык уулоого укук, радио байланышына укук ж.б., жаран мындай укуктардан үч айдан эки жылга чейинки мөөнөткө ажыратылышы мүмкүн.

Автотранспорт каражаттарын башкаруу укугунан ажыратуу бул, спирт ичимдиктерин же баңгизаттарды мас абалында айдоо, ошондой эле алар катышкан жол-транспорт кырсыгы болгон жерден уруксатсыз кетип калуу учурларынан тышкары, транспорт каражаттарын майыптыгы боюнча пайдаланган адамдарга карата колдонулушу мүмкүн эмес,

Жол эрежеси боюнча билимин текшерүү. Жол кыймылынын эрежелерин жетиштүү билбегендиктен административдик укук бузууларды жасаган транспорт каражаттарынын айдоочулары административдик жаза колдонуу менен бирге экзамендерди кайра тапшырууга жиберилиши мүмкүн.

Иштин белгилүү бир түрүн токтотуу, объекти баштапкы абалына келтирүү, объекти же анын бир бөлүгүн бузуу (демонтаждоо). Бул жаза административдик жаза чаралары үчүн көбүрөөк ылайыктуу, бирок курулуш объектилерин баштапкы абалына келтирүү материалдык чыгымдарды талап кылаарын эске алып, бул чаралар курулуштун заказчысына салынган материалдык айып катары каралышы мүмкүн.

Администрациялык укук бузуунун куралы же тикелей объектиси болгон предметтерди конфискациялоо бул предметтерди мамлекеттик менчикке мажбурлап, бекер өткөрүүдөн турат. Конфискация сот тарабынан гана колдонулат. Аңчылык жашоонун негизги мыйзамдуу булагы болуп саналган адамдарга каршы аңчылык куралдарын жана ок-дарыларын, уруксат берилген башка аңчылык куралдарын конфискациялоо колдонулушу мүмкүн эмес.

Администрациялык камакка алуу райондук (шаардык) соттун чечими боюнча колдонулат жана кыска мөөнөткө эркиндигинен ажыратуудан, коомдон катуу обочолонтуудан жана ички иштер органдары тарабынан аныкталган жайларда камакка алуудан турат. Администрациялык камакка алуу беш суткага чейинки мөөнөткө, ал эми өзгөчө же согуштук абалдын шарттарында коомдук тартипке коркунуч келтирүү үчүн - жети суткага чейинки мөөнөткө колдонулат. Администрациялык камакка алуу он сегиз жашка чыга элек адамдарга, кош бойлуу аялдарга жана он төрт жашка чейинки баланы жалгыз тарбиялап жаткан адамдарга, ошондой эле биринчи жана экинчи топтогу майыптарга карата колдонулушу мүмкүн эмес.

Чет өлкөлүк жарандарды жана жарандыгы жок адамдарды Кыргыз Республикасынын чегинен административдик чыгаруу. Администрациялык жазанын бул түрү чет өлкөлүк жаранды же жарандыгы жок адамды аймагына чыгарылган чет мамлекеттин бийлик органынын өкүлүнө өткөрүп берүү же болбосо Кыргыз Республикасынын чегинен чыгарылып жаткан адамдын өз алдынча көзөмөлдүк менен чыгып кетүүсүнөн турат. Администрациялык жазанын бул түрү судья тарабынан белгиленет жана дайындалат (эгерде укук бузуу Кыргыз Республикасына аймагына киргенде жасалса) [5].

Чет өлкөлүк жарандардын жана жарандыгы жок адамдардын Кыргыз Республикасында болуу мөөнөтүн кыскартуу. Чет өлкөлүк жарандардын жана жарандыгы жок адамдардын укуктук абалы жана алардын болуу тартиби жөнүндө мыйзамдарды бузган чет өлкөлүк жарандын же жарандыгы жок адамдын Кыргыз Республикасында болуусунун белгиленген мөөнөтү кыскартылышы мүмкүн. Кыргыз Республикасынын аймвгында болуу мөөнөтүн кыскартуу жөнүндө чечим ички иштер органдары тарабынан кабыл алынат жана сотко даттанылышы мүмкүн.

Коомдук жумуштар кылмышкердин негизги жумушунан же окуусунан бош убактысында коомдун пайдасына акы төлөнбөгөн, түрү сот тарабынан аныкталуучу жумушту аткаруудан турат. Коомдук жумуштардын түрлөрүнүн тизмеси, ошондой эле аларды аткаруунун тартиби Кыргыз Республикасынын Министирлер Кабинети тарабынан аныкталат. Ички иштер органдары жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары биргелешип жеке адамдарды коомдук жумуштарга тартуу боюнча чараларды ишке

ашырышат. Коомдук жумуштар сот тарабынан аныкталат жана кырк саатка чейинки мөөнөткө дайындалат. Коомдук жумуштар аскер кызматчыларына, 55 жаштан ашкан аялдарга жана 60 жаштан ашкан эркектерге, кош бойлуу аялдарга, декреттик өргүүдө жүргөн аялдарга, биринчи жана экинчи топтогу майыптарга колдонулушу мүмкүн эмес.

Ошентип, административдик жаза – административдик укук бузуу жасагандыгы үчүн адамды түзөтүү жана кайра тарбиялоо жолу менен жоопкерчиликке тартуу максатында колдонулуучу мамлекеттик таасир этүүнүн мажбурлоо чарасы [6].

Ыйгарым укуктуу органдар тарабынан административдик бөгөт коюу чараларын колдонуу боюнча укуктук изилдөө төмөнкүдөй негизги жыйынтыктарды чыгарууга мүмкүндүк берет. Административдик жазалар – айрым укук бузууларды жасагандыгы үчүн колдонулуучу укуктук (административдик) жоопкерчиликтин бир түрү.

Административдик жазалар административдик таасир көрсөтүү чараларынын бир түрү болуп саналат. Бул компетенттүү органдар тарабынан ченемдик укуктук актыларды кабыл алуунун негизинде жасалган укук бузууга мамлекеттин жообу.

Адабияттар:

1. Алехин А.П., Кармолицкий А.А., Козлов Ю.М. Административное право. Учебник. - М., 1998.
2. Козырин А.Н. Административное право зарубежных стран. -М., 1996.
3. Административдик укук бузуулар жөнүндө кодекси (Кыргыз Республикасынын 2021-жылдын 28-октябрындагы № 126 [Мыйзамы](#) менен колдонууга киргизилди)
4. Тюлегенов Т.А. Кыргыз Республикасынын административдик укугу. Окуу куралы. -Б., 1999.
5. Шерипов Н.Т. Кыргыз Республикасынын административдик укугу. Окуу куралы. -Б
6. Русско-кыргызский толковый словарь: - Б., 2006.